

Ontvankelijkheid

(In de serie 'zin krijgen en doorgeven', n.a.v. het boekje "Leven met Dominicus")

19 januari 2014

WAAR HET OVER GAAT

Deze gemeenschap heet "Haagse Dominicus" met een link naar de Amsterdamse Dominicus-gemeenschap maar vandaag met een speciale link naar Dominicus de Guzman, stichter van de Dominicanerorde in de dertiende eeuw. De voorbereidingsgroep heeft zich laten inspireren door het boekje van Arjan Broers: "Leven met Dominicus" en ze hebben de serie van drie een kerngedachte meegegeven: "Zin krijgen en doorgeven."

Wij mogen vandaag beginnen met de eerste viering in de reeks van drie: "Ontvankelijkheid" en daar kun je veel kanten mee uit. Jacques van der Meer is u vertrouwd.

Ik ben Baptiste Tuin, Dominicanes en dus behorend bij die wereldwijde Dominicanerorde, binnenkort achthonderd jaar oud. Vanaf de kleuterschool ben ik opgeleid door de zusters Dominicanessen en hun spiritualiteit van vragen en kritisch bekijken is me vertrouwd. Ik ben pastoraal werkster en destijds afgestudeerd in systematische theologie.

Ik wens ons een goede viering met de nodige ontvankelijkheid: bezinnend, beschouwend, herkenkend.

KYRIE-GEBED

*Omdat we mensen zijn, omdat we tekortschieten,
omdat we het soms gewoon niet halen, vragen we God en elkaar
om vergeving in de kyrielitanie*

EERSTE LEZING (uit " Leven met Dominicus" van Arjan Broers)

We weten niet zoveel van Dominicus, van deze Spaanse priester uit de dertiende eeuw.

Er is nauwelijks iets van hem bewaard gebleven.

Domingo de Guzman heeft weinig profiel, om het modern te zeggen.

Hij was geen briljant, beweeglijk denker als Augustinus, geen kleurrijk, heftig mens als Franciscus.

Hij was geen schrijver van een wijze kloosterregel als Benedictus, of van schitterende poëzie als Hildegard von Bingen. Dominicus gaat als het ware schuil achter de Orde van de Predikers, sinds de vijftiende eeuw beter bekend als de dominicanen. Die Orde begon trouwens niet eens bij hem, maar bij anderen. Dominicus was geen begin, hij was steeds een antwoord.

Toch bracht hij een beweging op gang die nog tijdens zijn leven Europa een nieuw elan gaf.

Van overal kwamen getalenteerde mannen en vrouwen, alsof ze zaten te wachten op een navolgbaar ideaal en een structuur om dat ideaal vorm te geven. In de eerste eeuw na de stichting in 1216 trok de beweging al dertigduizend leden. Zij sloten zich aan bij de Orde van de Predikers, en vonden daarin hun eigen stem. Want als er iets opvallend is aan dominicanen, dan is het hun veelstemmigheid. Er waren en zijn onder hen mystici, denkers en wetenschappers te vinden,

volksheiligen, pausen, juristen, kunstenaars en inquisiteurs. En die veelstemmigheid bestaat tot op de dag van vandaag.

EVANGELIELEZING: (Marcus 6, 7 – 13)

Hij riep de twaalf bij zich en zond hen twee aan twee uit, en gaf hun macht over de onreine geesten. Hij droeg hun op niets mee te nemen voor onderweg, geen brood, geen reistas en geen geld, alleen een stok. Sandalen mochten ze wel dragen. 'Maar,' zei hij, 'trek geen extra kleren aan.' En ook zei hij: 'Als jullie ergens onderdak krijgen, moet je daar blijven tot je verder reist. Maar als jullie ergens niet welkom zijn en de mensen niet naar jullie willen luisteren, moet je daar weggaan en het stof van je voeten schudden ten teken dat je niets meer met hen te maken wilt hebben.' Ze gingen op weg en maakten het goede nieuws bekend om de mensen tot inkeer te brengen, en ze dreven veel demonen uit en zalfden veel zieken met olie en genazen hen.

OVERWEGING

Ontvankelijkheid.

In één woord geeft het het oude devies aan, dat Thomas van Aquino in de beginperiode aan de Dominicanerorde heeft meegegeven: "*Contemplari et contemplata aliis tradere*" wat zoveel wil zeggen als: ontvangen, beschouwen en het beschouwde weer doorgeven: ontvankelijkheid dus. In de televisieuitzending "Kloosterserie" gisteravond verwoordde de prior van het klooster in Huissen dat op zijn eigen manier: "*het moet dóór je hart zijn gegaan.*"

De oorsprong van dit alles ligt in de aanwezigheid, de beweging en vooral de bewogenheid van de Orde in de dertiende eeuw. Het is een eeuw die bol staat van de verschuivingen, de omwentelingen, de ontwikkelingen, het verzet, het geweld en de groei, nèt als onze eeuw. En dan is daar een onbekende Spanjaard : Dominicus de Guzman. Hij is priester en staat met hart en ziel in de kerk van zijn dagen. Maar die kerk is er niet echt best aan toe en Dominicus heeft dan ook ernstige vragen: over het pastoraat in het algemeen, over de slechte theologische achtergrond van priesters, bisschoppen en kardinalen, over de weelderige levenswandel van de hogere geestelijkheid en hun toch wat twijfelachtige opvatting van het celibaat, over de groepen kritische gelovigen in de verschillende evangelische bewegingen – de Katharen en de Waldenzen – zeg maar de Acht-mei-beweging en de Mariënbuurgroep.

Door de officiële kerk werden ze gewantrouwd en veroordeeld.

Dominicus zoekt antwoord op de vragen van zijn tijd, net als zijn collega en tijdgenoot Franciscus. Allebei leggen ze de vinger op een zere plek.

Franciscus pakt de weelde en de rijkdom aan van de geestelijkheid. Hij verkondigt en beleeft de armoede. Bij Dominicus gaat het meer om de slechte theologische opleiding van de kerkleiders. Hij zet een beweging op gang van verkondigers, van predikers, die het evangelie van Jezus van Nazareth bevrijdend willen verkondigen en beleven. En er ontstaat een beweging van beschouwing, van actie en van studie, en zoals we het vandaag hier noemen: van "zin krijgen en doorgeven" en van "ontvankelijkheid." Dominicus is daarin een bijzondere mens, die mede richting heeft gegeven aan de geschiedenis, maar ook aan onze situatie van vandaag de dag.

Voor hem en voor velen na hem is het een teken van echt geloof om van buitenaf durven kijken naar onszelf: naar onze waarden en normen, onze teksten en liederen en vooral naar de vragen die we delen met velen en waar de officiële kerk niet echt voor open staat, niet in de tijd van Dominicus en helaas nòg niet. Vragen als:

- Hoe gaan we om met onze traditie, onze wortels, ons verleden en onze toekomst?
- Wat verbindt ons als we hier samenkomen rond woord, brood en beker?
- Hoe verhouden we ons tot de multi-culturele en multi-religieuze samenleving, de criminaliteit, de seksualiteit en het kerkelijk ambt?

Die vragen zullen leiden tot: "Hier gaan onze wegen uiteen" of "Hier leren we van. Dit opent perspectieven op het oude geloof. Dit is de bron van ons bestaan!"

Als wij het vandaag hebben over zin en ontvankelijkheid, dan gaat het niet over de vele tegenstellingen in het geloofsverleden van ons voorgeslacht. De God van het leven roept mensen weg uit de bestaande situaties, uit wat wij ervan gemaakt hebben.

Hij of Zij is niet alleen oorzaak, maar ook kritische beschouwer van de bestaande orde. Hij wenkt en lokt ons toe naar zijn bedoelingen, naar zijn visioen en zo geeft Hij met de mens richting aan de geschiedenis, aan onze zingeving, aan ontvankelijkheid.

Dat is een mentaliteit, een spiritualiteit, die wel eens problemen zou kunnen geven met de officiële kerkelijke leer. Het is heel goed mogelijk, dat wij daar in de nabije toekomst mee te maken krijgen, als wij kiezen voor een levende en inhoudelijk goed uitgeruste geloofsgemeenschap. Ook dat hoort bij de Dominicaanse traditie!

We hebben het een paar jaar geleden ondervonden met de brochure "Kerk en Ambt."

Zodra Dominicus in de dertiende eeuw zijn eerste groep broeders bij elkaar heeft, stuurt hij ze twee aan twee naar de universiteiten om te studeren, om te leren verkondigen en prediken. Dat twee aan twee (zoals we het daarnet in het evangelie hoorden) heeft heel praktisch te maken met de veiligheid in die dagen, maar ook met: elkaar een antwoord zijn, elkaar een aanvulling zijn. Die jongens zijn nauwelijks aan elkaar en aan het kloosterleven gewend, maar Dominicus is daar niet kinderachtig in. "Het zaad moet worden uitgezaaid om vrucht te kunnen dragen. Dat was in 1217.

Een heel nieuw element in de kloosterstuctuur van Dominicus is het democratische beginsel". Niet de vader-abt-zoon of moeder-abdis-dochter relatie, maar de prior of priorin: de eerste onder de gelijken. En dat heeft te maken met de verandering van de samenleving in die dagen en de opkomst van de steden. Het brengt hem ertoe van Rome naar Zuid-Spanje te lopen om de mening van de eerste medebroeders te vragen. En weer terug. Eventuele bedevaart-gangers naar Compostella hier in de kerk, zullen zich daarbij wel iets kunnen voorstellen.

De oudste grondwaarde van de Orde is "Veritas – waarheid." En dan niet als de onbeweeglijke statische leer, waar niets aan te veranderen of te ontwikkelen is, maar in de zin van gevoeligheid voor evangelische waarden, bereid om in gesprek te gaan aan de grenzen, daar waar de kerkelijke en maatschappelijke scheidslijnen lopen. Alle Dominicaanse mensen – vanaf Dominicus - hebben hun eigen verhaal toegevoegd aan het historische basisverhaal. Ze hebben het verrijkt, verdiept, verwijd en aangevuld, maar in vele gevallen ook net zo goed verengd en versmald. Daarom zijn er die zwarte bladzijden van ontrouw aan de grondinspiratie: de Inquisitie op grond van veritas – waarheid.

Ik wil besluiten met een warm pleidooi voor het boek van Arjan Broers: "Leven met Dominicus."

Neem de teksten zoals de schrijver niet zonder humor aanraadt:

*"Nieuwsgierig en aandachtig, dankbaar en ontvankelijk,
zwijgend en sprekend, verbonden en authentiek,
in vrijheid."*

ZEGENBEDE

Dat niet verstommen zal je hart,
je geest, je liefde.

Dat je ontvankelijk zal blijven
voor de zin van het leven -

Dat branden zal
het licht van je verlangen.

Dat je samen op tocht mag gaan
in de komende vieringen,
in compassie en mystiek
naar verten die niemand kent.

Zr Baptiste Tuin O.P.